

ESIPUHE

Talouden globalisaatio asettaa suuria haasteita Euroopalle mutta antaa myös aivan uusia mahdollisuuksia. Kiinan ja muiden nopeasti kehittyvien maiden tuotanto kilpailee yhä laajemmin eurooppalaisen tuotannon kanssa, ei vain teollisuudessa vaan myös palvelualoilla.

Samalla kuitenkin näiden maiden kasvavat markkinat merkitsevät valtavia vientimahdollisuuksia. Euroopan viime aikojen vahva viennin kasvu on osoitus tästä.

Menestyminen kovenevassa kilpailussa ja avautuvien uusien mahdollisuuksien hyödyntäminen edellyttävät taloudelta suurta dynaamisuutta. Dynamiikka voi syntyä vain kyvystä luoda uutta ts. innovatiivisuudesta ja markkinoiden tehokkaasta toiminnasta.

Euroopan lähtökohta on monelta osin hyvä. Olemme korkean koulutustason ja vankan tiedeperinteen maanosa. Kulttuurinen monimuotoisuus on hyvä pohja uusille ajatuksille. Olemme menestyneet hyvin monilla tuotannonaloilla ja lukuisat eurooppalaiset yritykset ovat alallaan maailman kärkeä.

Emme ole kuitenkaan pystyneet hyödyntämään vahvuuksiamme täysimittaisesti. Työvoimasta on aivan liian suuri osa työttömänä ja tuottavuus on monilla aloilla vaatimaton. Euroopan Unionin kuusi vuotta sitten liikkeelle panema Lissabonin prosessi ei ole saavuttanut tavoitteitaan. Euroopasta ei ole tulossa maailman kilpailukykyisintä tietoon perustuvaan talousaluetta vuoteen 2010 mennessä. Tämän vuoksi Unioni päätti viime vuonna kohdistaa ponnistuksensa entistä selvemmin kasvun ja työllisyyden edistämiseen. Näkyvä merkki tästä uudelleenorientaatiosta ovat parhaillaan päivitettävät kansalliset uudistusohjelmat.

Uudistettu prosessi ja viime aikojen varsin vahva talouskasvu eivät kuitenkaan saa tuudittaa meitä ajattelemaan, että Euroopan talouskasvun ongelmat olisi ratkaistu, että voisimme vain odottaa hedelmien kysymistä. Näin ei ole. Emme edelleenkään kykene luomaan riittävästi uutta innovatiivista tuotantoa kilpailun ja teknologisen kehityksen takia supistuvan tilalle. Emme edelleenkään kykene luomaan riittävästi työpaikkoja katoavien tilalle.

Ongelma ei ole siinä, ettemmekö yleisellä tasolla tietäisi, mitkä puutteemme ovat tai mitä pitäisi tehdä. Ongelma on siinä, ettemme pääse riittävän laajasti yhteisymmärrykseen tarpeellisten uudistusten toteuttamisesta. Tämä koskee monia kansallisella tasolla päätettäviä asioita, mutta erityisesti Unionin tasolla yhteistä tahtoa edellyttäviä asioita.

Lissabonin agendan käytännön toteuttaminen on Suomen puheenjohtajakauden keskeinen painopiste. Käsitteemme mukaan laaja-alaisesti ymmärretty ja määrätietoisesti toimeenpantu innovaatiopolitiikka on avain Euroopan menestykseen globaalien kilpailun oloissa. Tälle käsitykselle antaa vahvaa tukea viime mm. viime talvena valmistunut ns. Ahon työryhmän raportti, joka nosti kysyntälähtöisen innovaatiopolitiikan perinteisempien tarjontaa korostavien politiikka-toimien rinnalle. Komission tuore tiedonanto innovaatiostrategiasta rakentuu saman ajatuksen varaan.

Yksi tärkeä etappi puheenjohtajakauden ponnisteluissamme on Lahdessa 20. lokakuuta pidettävä epävirallinen huippukokous. Sen pääteemaksi olemme valinneet ”Innovaatiopolitiikka Euroopan kasvun lähteenä.”

Käsitykseni on, että hyödyllisen keskustelun edellytykset ovat sitä paremmat, mitä paremmin tiedoin keskusteluun käydään, mitä monipuolisempia hyvin perusteltuja näkemyksiä on tarjolla. Yhden lisän keskusteluun tarjoaa talousneuvoston sihteeristön selvityshanke "Globalisaatiohaasteet Euroopalle ja Suomelle. Suomea koskevan analyysin pohjaksi olemme pyytäneet useita tunnettuja eurooppalaisia asiantuntijoita analysoimaan globalisaatiota, sen asettamia haasteita ja Euroopan kilpailukyky politiikkaa. Tulokset julkaistaan jo nyt tässä artikkelikokoelmassa niin, että ne osaltaan voisivat auttaa Lahden kokouksen alla käytävää keskustelua.

Ensimmäisessä kirjoituksessa professori Richard Baldwin tarkastelee globalisaatioilmiötä ja sen seurauksia Euroopalle. Kysymys ei ole vain vanhojen totuuksien tiivistämisestä. Baldwin päätyi analyysissään käsitykseen, että elämme pitkässä globalisaatiokehityksessä uutta vaihetta, jolle on keskeistä tuotannon osittuminen hienojakoisesti eri puolilla maailmaa tapahtuviksi toiminoiksi. Uudelle vaiheelle on ominaista muutosten huono ennustettavuus, äkillisyys ja yksilötason korostuminen yritysten ja toimialojen sijasta. Mikäli hänen analyysinsä osoittautuu oikeaksi, joudumme miettimään eräitä itsestään selvinä pitämiämme politiikkalinjauksia uudelleen.

Politiikka-analyysit voidaan jakaa neljään kysymyskokonaisuuteen: Euroopan kilpailukyky ja rakennepolitiikan saavutukset, sisämarkkinoiden kehitys ja kehittämistarpeet, innovaatiopolitiikka laajassa mielessä sekä lopuksi poliittinen hallinta. Kaikilla näillä alueilla kirjoitukset tuovat esille tärkeitä ja osin hyvinkin kriittisiä näkemyksiä politiikan kehittämistarpeista.

Kirjoituksissa esitetyt käsitykset ovat kirjoittajien omia. Ne eivät välttämättä edusta Suomen hallituksen kantoja. Juuri tällaisina uskon niistä olevan eniten hyötyä keskustelun virittäjänä niin Lahtea silmällä pitäen kuin laajemminkin.

On tietysti skeptikkoja, jotka epäilevät analyysien ja politiikkapuheenvuorojen hyödyllisyyttä. He ovat väärässä. Vakaukseni on, että huolellinen analyysi yhdistyneenä käytännönläheiseen, tavoitteelliseen toimintaan johtaa parhaaseen tulokseen vaikeiden päätösten aikaansaamisessa ja toteuttamisessa. Ilman kunnan analyysiä syntyy viisaita ratkaisuja vain sattumalta, ilman käytännönläheisyyttä ja tulosorientaatiota päätöksiä ei synny lainkaan.

Matti Vanhanen
pääministeri